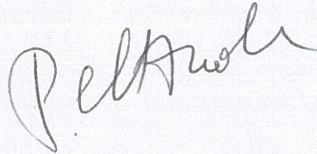

Buzinkay Géza: A magyar újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig című doktori disszertációjának véleményezése

Pető Andrea, egyetemi tanár, MTA doktora

2/18/2019

Eredmények:

A magyar tudományosság régóta adós volt egy összefoglaló, monografikus munkával, mely a magyar nyelvű sajtó történetét elemzi. Buzinkay 1974 óta publikál a témában, most készült munkája megkerülhetetlen összefoglaló lesz – míg van magyar tudományosság. A kötet szükségszerűen követi a hagyományos kronológiát egy olyan téma feldolgozásakor, amely – ahogy a szerző is jelzi – átível a történeti korszakokon. A mutatók pontosak és hasznosak.

A szerző ellenáll a sajtótörténet nagy kísértésének: a sztorizgatásnak, és megpróbál objektív lenni. Néha nagyon helyesen mégis beszámol egy-egy anekdotáról, például a 21 éves Ady debreceni éveiről – hogyan és milyen munkát végzett –, mely élettel tölti meg az amúgy lexikonszerű leírásokat.

Újdonságok:

A sajtótörténetre jellemző, hogy egyes kérdések, korszakok, sajtótermékek, személyiségek túlkutáltak, jelentős szakirodalom áll a rendelkezésre, másrészt alapvető kérdések nincsenek kutatva. Ilyen például a női sajtó, mely nemcsak a háztartási lapokból állt, hanem például a nagybefolyású Magyar Női Szemléből vagy az egyes nőszervezetek sajtótermékeiből is. De ugyanez a magyar zsidó folyóiratok elemzéséről is elmondható. Buzinkay megkísérli ezt az egyenetlen tudást egységes színvonalon és összefüggő narratívában bemutatni. Így összefoglaló, monografikus ígérennyel ismerteti az egyes sajtótermékeket-

Hiányosságok:

A korszakolásnál nem világos, hogy miért egy korszak 1918-1921-ig tartó, valamint az 1945 és 1989 közötti időszak.

A magyarországi nemzetiségek sajtója, akár a befolyásos Pester Loyd is hiányzik az elbeszélésből, pedig jelentőségük nagy.

A nemzetközi sajtótörténet az elmúlt évtizedben alapvető módszertani megújuláson ment keresztül, és újabban az egyes sajtótermékek lexikonszerű ismertetésén túl a kultúra- és médiatörténeti vonatkozások, szempontrendszerek kerülnek a vizsgálódás középpontjába. Buzinkay nem hivatkozza és nem viszonyul ezekhez az új történetírói trendekhez. Így munkája a régi korszakok hagyományait idézi, de mégis olvasmányos. A 12. oldal 3. lábjegyzetében zsúfolja a nemzetközi irodalmat: “nagyon eltérő elméleti megalapozottságúnak” nevezve őket, de nem tér ki a munkájában arra, mi ez az eltérő elméleti megalapozottság, mi ennek oka és következménye. Ugyan azt állítja, hogy a médiatörténet első generációjához tartozik a kötet, mégis hivatkozik olyan – akár magyar – munkákra is, melyek már ún. második generációsak nevezhetők. Ha nem Buzinkay Géza, akinek ilyen átlátása van a szakirodalomra, akkor ki fogja megírni a korszerű összefoglalót? A szerző javára írandó, hogy tudatosan helyezi el munkáját a nyolcvanas évek módszertani és elméleti keretében, és ehhez végig ragaszkodik. Ebből következik, hogy a sajtó alkotóinak és intézményeinek történetét olvassuk, az olvasó, illetve a közönség hiányzik a kötetből.

Hiányzik ugyanakkor az MTA doktori disszertációtól elvárható követelmény, hogy a magyar fejleményeket nemzetközi kontextusba helyezze, valamint annak a feltárása, hogy a magyar sajtótörténetírást hogyan illeszkedik vagy válik el a nemzetközi trendektől. A dualizmus időszakában hiányzik az osztrák hatás és kapcsolatok elemzése.

A levéltári források részletezése hiányzik. Különösen az 1956 utáni időszak esetében, mikor a levéltári források MSZMP PTO anyagaiban rendelkezésre állnak, illetve a különböző oral history gyűjteményekben a főbb szereplők visszaemlékezései hozzáférhetők – nem világos miért nem használja őket a szerző. Arról nem is beszélve, hogy jónéhány kulcsszereplő még most is él. Így lehetséges, hogy az 1990 utáni fejezet inkább Wikipédia-forrásokra támaszkodik és vázlatos.

Hiányzik nemcsak a vicclapok, hanem a rádiós újságírás története is.

Hiteles adatok:

A szerző elegánsan és megbízhatóan hivatkozza a felhasznált műveket. A kötetben 44 oldal a felhasznált művek jegyzéke, mely jól mutatja, hogy a kötet egy régen hiányzó olyan szintézis, melynek megírásától sokan húzódoznak.

A dolgozat új tudományos eredményei:

A tézis létrehozott egy kiegyensúlyozott, egységes színvonalú elbeszélést a magyar sajtó történetéről. A korábbi sajtótörténeti repertóriumok összefoglalásaként, a magyar történetírás legjobb hagyományait követve olvasmányos történetet ad – nemcsak a szakmai olvasók kezébe.

A benyújtott munka nyilvános vitára alkalmas.